

УДК 069-025.12:069.5[316.356.4:159.923.2(=161.2)]

DOI <https://doi.org/10.32782/facs-2024-3-32>**Мирослава ЗАБРОДСЬКА***аспірантка, Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв, вул. Лаврська, 9, м. Київ, Україна, 01015***ORCID:** 0009-0007-7849-1216

Бібліографічний опис статті: Забродська, М. (2024). Експозиційно-виставкові проекти з формування концепту української національно-культурної ідентичності. *Fine Art and Culture Studies*, 3, 236–244, doi: <https://doi.org/10.32782/facs-2024-3-32>

ЕКСПОЗИЦІЙНО-ВИСТАВКОВІ МУЗЕЙНІ ПРОЄКТИ З ФОРМУВАННЯ КОНЦЕПТУ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНО-КУЛЬТУРНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ

Мета роботи – представити сучасний погляд на формування концепту української національно-культурної ідентичності в експозиційно-виставковому просторі України в період російсько-української війни 2022–2024 років. Сучасні експозиції є простором для діалогу про минуле та майбутнє, служать важливим засобом візуальної комунікації, де через вибір та представлення виставкових матеріалів формується образ країни, її історії, традицій та цінностей. Такі експозиції формують позитивний образ країни як у українців, так і серед міжнародного співтовариства, сприяючи взаєморозумінню та культурній дипломатії. У статті ми системно підходимо до аналізу виставкових проєктів міста Києва, які мають за мету формування національної ідентичності українців.

Методологія дослідження базується на застосуванні загальнонаукових та спеціальних методів пізнання, зокрема системного підходу, аналізу, синтезу, узасалення, контентаналізу. Методом синтезу та узасалення ми виявляємо ключові тенденції у створенні сучасних виставкових проєктів, встановлюємо методологічні принципи у розробці і реалізації виставкових експозицій, спрямованих на формування національної ідентичності українців.

Наукова новизна статті полягає в розширенні уявлень про сучасний стан експозиційно-виставкового простору в Україні, засобами нових виставкових змішаних онлайн- та офлайн-форматів, що сприяють формуванню національної ідентичності, його трансформацію під час війни, з урахуванням актуальних запитів на документування подій в Україні. Перед нашою державою стоять нагальні питання, які потребують нової моделі соціальної та культурної стабільності, а саме збереження, утвердження та становлення національної свідомості, створення актуального концепту національної ідентичності, формування світогляду українців в умовах війни. Музейні проєкти є важливим інструментом для збереження та розвитку культурної спадщини, фіксації, документування та оприлюднення актуальних історичних подій в Україні, а також сприяння обміну ідеями та досвідом між українськими спільнотами у різних країнах. Нова соціальна роль експозиційно-виставкового простору України базується на наданні музеями майданчика для глибокого пізнання і усвідомлення відвідувачами своєї ідентичності, створення осередків освіти та культурної комунікації в актуальних, сучасних форматах.

Висновки. Розроблено концепт української національно-культурної ідентичності в експозиційно-виставковому просторі України під час війни 2022–2024 років. На основі розуміння концепту запропонованих проєктів, як освоєння, осмислення та їх подальший розвиток, а також особливостей взаємодії з відвідувачами, можна константувати доцільність дослідження експозиційно-виставкових, музейних практик, які сформовані в період російсько-української війни 2022–2024 років. Встановлено, що музейні практики зазнали суттєвих трансформацій під час війни, що потребує нового способу документування та дослідження цього питання. Доведена необхідність у створенні методичного зразка з фіксації та документування історичних подій. Визначена потреба у інноваційних форматах виставково-експозиційних проєктів: 3D моделінгу, AR та VR технологій, в змішаних онлайн та офлайн заходах, квестах, реконструкціях, майстерках, театралізованих атракціях тощо.

Ключові слова: національна ідентичність, концепт, українська земля, історична пам'ять, культурні коди, культурна матриця, нація, державність, територія, мапа, виставка, експозиція, музейні проєкти, виставковий простір.

Myroslava ZABRODSKA*Postgraduate student, National Academy of Culture and Arts Management, 9, Lavrska St, Kyiv, Ukraine, 01015***ORCID:** 0009-0007-7849-1216

To cite this article: Zabrodska, M. (2024). Ekspozytsiino-vystavkovi proiekty z formuvannia kontseptu ukrainskoi natsionalno-kulturnoi identychnosti [Exposition and exhibition museum projects on the formation of the concept of Ukrainian national and cultural identity]. *Fine Art and Culture Studies*, 3, 236–244, doi: <https://doi.org/10.32782/facs-2024-3-32>

EXPOSITION AND EXHIBITION MUSEUM PROJECTS ON THE FORMATION OF THE CONCEPT OF UKRAINIAN NATIONAL AND CULTURAL IDENTITY

The purpose of the article. *The purpose of the work is to present a modern view on the formation of the concept of Ukrainian national identity in the exposition and exhibition space of Ukraine during the Russian-Ukrainian war 2022–2024.*

Modern expositions are a space for dialogue about the past and future, serve as an important means of visual communication, where the image of the country, its history, traditions and values is formed through the selection and presentation of exhibition materials. Such expositions form a positive image of the country both among Ukrainians and among the international community, promoting mutual understanding and cultural diplomacy. In the article, we systematically approach the analysis of exhibition projects in the city of Kyiv, which are aimed at forming the national identity of Ukrainians.

The methodological basis. *The research methodology is based on the application of general scientific and special methods of cognition such as the system approach, analysis, synthesis, generalization, content analysis. Using the method of synthesis and generalization, we identify key trends in the creation of modern exhibition projects, establish methodological principles in the development and implementation of exhibition expositions aimed at the formation of the national identity of Ukrainians.*

Scientific novelty of the article. *The scientific novelty of the article lies in the expansion of ideas about the current state of exposition and exhibition space in Ukraine, by means of new exhibition mixed online and offline formats that contribute to the formation of national identity; its transformation during the war, considering the actual requests for documentation of events in Ukraine.*

Conclusions of the article. *The article presents the concept of Ukrainian national identity in the exposition and exhibition space of Ukraine during the war 2022–2024 using the example of current exhibition projects that characterize the modern museum space. It has been established that the formation of the concept of Ukrainian national identity in the modern exhibition space is full of transformations and needs to be understood, analyzed and studied. Based on the understanding of the concept of the proposed projects, such as assimilation, understanding and their further development and the features of interaction with visitors, it is possible to establish the expediency of the research of expositions and exhibitions museum practices that have been formed during the war 2022–2024. It was established that museum practices underwent significant transformations during the war, which requires a new way of documenting and researching this issue. The need to create a methodological model for recording and documenting historical events has been proven. The need for innovative formats of exhibition and exposition projects is identified: 3D modeling, AR and VR technologies, in mixed online and offline events, quests, reconstructions, workshops, theatrical attractions, etc.*

Key words: *national identity, concept, Ukrainian land, historical memory, the Ukrainian language, nation, statehood, territory, map, exhibition, exposition, museum projects, virtualization.*

Актуальною проблемою в умовах російсько-української війни є формування концепту національно-культурної ідентичності в експозиційно-виставковому просторі України. Важливим є збереження української національної ідентичності і консолідації суспільства. Сьогодні знання своєї історії, національної приналежності, свого коріння, є потужною зброєю у боротьбі за свідомість людей не тільки в Україні, а й у всьому світі. За визначенням Міжнародної ради музеїв (ICOM) музей – це інституція, яка слугує суспільству та його розвитку, і для цього – збирає, зберігає, досліджує, популяризує та експонує спадщину людства (1).

Мета статті, звертаючись до концепту української національно-культурної ідентичності в експозиційно-виставковому просторі

України в період російсько-української війни 2022–2024 років, представити сучасний погляд на його формування.

Методом синтезу та узагальнення виявити ключові тенденції у створенні сучасних виставкових проєктів, встановити методологічні принципи у розробці і реалізації виставкових експозицій, спрямованих на формування національної ідентичності українців.

Аналіз досліджень і публікацій. Проблеми національно-культурної ідентичності досліджувало широке коло зарубіжних і вітчизняних науковців. Так, серед представників західної наукової думки варто, насамперед, відзначити П. Алтера, Р. Брубекера, Дж. Джозефа, М. Ігнатєфа, Б. Йека, У. Кімлика, К. Нілсена, Т. Найгута, Дж. Скопфіна, Е. Сміта; україн-

ської – О. Лановенка, В. Ліпкана, В. Пироженка, О. Шевченка та інших. Ця тема ґрунтовно висвітлюється в таких працях, як «XXI століття: світ між минулим і майбутнім. Культура як системоутворювальний фактор міжнародної та національної безпеки» Д. Сладкого, «Гуманітарна політика Української Держави в новітній період» С. Здіорука. Формування концепту національної ідентичності у виставковому просторі досліджували у роботах: «Формування національно-культурної ідентичності дітей та молоді надвірнянщини засобами музейної педагогіки» Б. Паска, «Роль музеїв у формуванні культурного простору України» Г. Фесенка, «Стан та шляхи модернізації музейного менеджменту в Україні» О. Кузьмука, «Музейна комунікація в умовах цифровізації» Ж. Денисюк.

У монографії В.П. Трошинського, В.А. Скуратівського та інших «Формування української ідентичності в умовах сучасних викликів: теоретичні і політичні аспекти» (Трошинський, 2018) розглядається сутність та особливості формування й розвитку найпоширеніших колективних ідентичностей, а саме: національної, соціоекономічної, етнічної, родової, регіональної, релігійної. Саме вони, на думку дослідників, відіграють важливу роль у становленні самобутності нашої держави. «Сукупним минулим досвідом виступає історична пам'ять, яка забезпечує єдність й спадкоємність культурно-історичного процесу. Кожне наступне покоління звертається й буде звертатися до національної пам'яті і у різних формах, сконцентрованих у документах й матеріалах різних епох, що зберігаються у інституціях пам'яті (архівів, бібліотек, музеїв). Саме ці структури й виступають як інститути національної пам'яті, необхідні для накопичення та поширення інформації про минуле у різних сферах суспільного життя з метою формування історичної свідомості як основи української ідентичності» – зазначають автори монографії.

У монографії Копієвської О.Р. «Трансформаційні процеси в культурі сучасної України» (Копієвська, 2014) осмислюється значення культурної матриці в сучасному культуротворчому процесі. «Усе частіше, досліджуючи феномен культурної матриці, науковці розглядають її як систему індивідуальної та групової поведінки людей у межах того чи іншого культурного простору на різних рівнях його інтерпретації

(локальному, регіональному, національному, глобальному). На думку вчених, саме за допомогою культурної матриці зручно та ефективно досліджувати механізми, що впливають на трансформацію історико-культурної пам'яті кожного конкретного соціуму.

«Розглядаючи культурну матрицю в її глобальному контексті, науковці наголошують на її унікальній культуроохоронній складовій, а саме здатності зберігати все те, що було набуто предками».

У монографії «Національно-культурна ідентичність у становленні підлітка» (Журба, 2019) описано виклики у формуванні національно-культурної ідентичності та основні фактори духовної безпеки української нації. Дослідники, зокрема, зазначають, що «важливими чинниками, які впливають на процес формування національно-культурної ідентичності зростаючої особистості є з одного боку глобалізаційні процеси, а з іншого – рухи за збереження своєї аутентичності; відірваність значної частини населення від національного ґрунту та зорієнтованість виключно на радянські чи західні цінності та зразки поведінки, системна криза українського суспільства, невизначеність національної ідеї, відсутність реформ і позитивних зрушень».

«Відчуття ідентичності надає її суб'єктові соціально значущий комплекс цінностей, символів і традицій. Національна ідентичність сутнісно пов'язана з культурою, з її ціннісно-моральними настановами до життя. У процесі життєдіяльності національна спільнота виробляє власні культурні коди, які є ознакою символічного буття нації, а саме – національну культуру (Шевчук, 2017, с. 58–59). Варто зазначити, що ідентичність завжди прив'язана до часу та традицій, де власне час, як історичний простір творять люди, а отже традиції можуть змінюватися. Наративні форми ідентичності реалізуються насамперед у тих чи інших дискурсах – оповідних, описових, текстових. Репрезентативні форми пов'язані зі зростанням візуальних образів і їх диктату у сучасній культурі (живописний образ, фотографія, кінообраз тощо) (Титар, 2016). Як наголошує О. Титар, «мистецтво пізнього постмодерну та глобалізму другого етапу та третього етапу характеризується зростанням факторів візуалізації та репрезентації, життя не намагається

знайти відбиток у репрезентації, а само стає репрезентацією, тому нарativi фрагментуються, а репрезентації не тільки онтологізуються, а й замінюють життя, центральними репрезентативними формами стають мистецтво самого себе – кар’єри професійної та соціальної – та (само) виховання особистості» (Титар, 2016). Найпростіше це представити на візуальній спадщині, де кожен об’єкт є символом, наділеним сенсом. А процес репрезентації передбачає використання слів та образів як «репрезентації репрезентацій», їх кодування, декодування та інтерпретацію (Павліченко, 2023, с. 60). Репрезентація є не відображенням, а активними процесом відбору, структурування і формування, наділення чогось сенсом. Візуальні образи демонструють свої трансформаційні якості, оскільки здатні змінити суспільну думку та мобілізувати людину на певні дії» (Павліченко, 2023, с. 61). На думку О. Ліщинської «культ візуалізації життя проявляється у творенні за допомогою новітніх мистецьких технік і форм відповідного коду культури та візуальної історії» (Ліщинська, 2014, с. 92).

Виклад основного матеріалу. Вибудовується концепт національно-культурної ідентичності у виставково-експозиційних проєктах, який опиратися на: *історичну правду* (яка документується, архівується в музеях, експозиціях, виставках); *культурні коди* (кодування, декодування та інтерпретація); *культурну матрицю* (збереження своєї аутентичності, національної самовідомості, національних ідеалів, гідності, патріотизму).

Репрезентація національно-культурної ідентичності в умовах війни є комплексним процесом. Кожна нація має виробити свою власну особливу форму реперзентації культури, поєднуючи візуальну і наративну, та ідеологічну, позаяк у глобальному світі саме культура є візитною карткою країни, яка формує її образ на світовій арені. І національно-культурна ідентичність як певний код, або система кодів, саме в культурних інституціях, у тому числі, музеях та виставках, вдало його репрезентує.

У широкому розумінні проблема ідентичності – це усвідомлення своєї належності до певної спільноти, яке дає їй змогу визначити своє місце в соціокультурному просторі та вільно орієнтуватися в навколишньому світі. Усі ці процеси ставлять під сумнів традиційно

установлені маркери самототожності, передусім класичної національно-державної ідентичності XIX–XX ст.

Розглянемо приклади актуальних музейних, експозиційно-виставкових кейсів, в яких втілено ідеї концепту національно-культурної ідентичності та які візуально й наративно демонструють ознаки національної приналежності, маючи за мету архівування, зберігання, систематизацію, документування, популяризацію та оприлюднення культурних зразків. Такий процес украй важливий під час війни. Матеріальним носієм національної ідеї є українська земля, той самий, чорнозем, що на вагу золота. Територія України, яка завжди була ласим шматком для сусідніх країн. Яскравий приклад візуалізації цього концепту представлений в експозиції музею «Становлення української нації»: там сформована карта України з ячейками, які носять назву кожного регіону України і містять землю, набрану звідти. Кожен відвідувач може набрати землі зі своєї, наприклад, малої Батьківщини, звідки він чи вона родом, у мішечок з назвою «Оберіг українця. Рідна земелька». Це, зокрема, символізує цінність кожної крихти цієї землі, за яку ведеться споконвічна боротьба із загарбниками.

Також характерними ознаками національної ідентичності в експозиційно-виставкових проєктах є мапи, печатки, гроші, герби та інша геральдика.

У Національному музеї історії України у Другій світовій війни відбулось офіційне завершення реалізації проєкту «Тризуб Батьків-

Рис. 1. Експозиція музею «Становлення української нації»

Рис. 2. Скульптура «Батьківщини-Матері» на території Національного музею історії України у Другій світовій війні

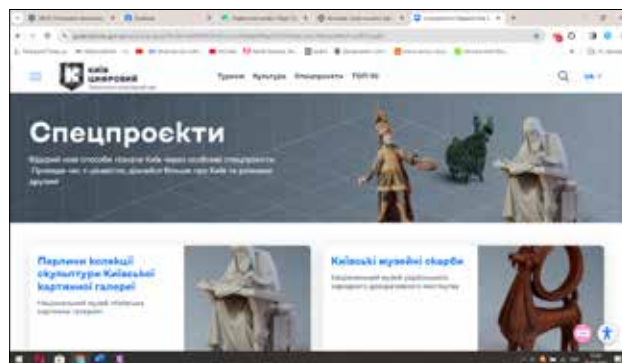

Рис. 3. Спецпроект віртуалізації музейного надбання і туристично-культурної спадщини Києва від Київ Цифровий

щини». Зараз там діє музейна експозиція, організована в нерозривному зв'язку із проектом загальнодержавного масштабу «Тризуб Батьківщини», суть якого була в заміні Державного Герба радянського союзу на щиті монумента «Батьківщина-мати» на Тризуб – український національний символ. Ця важлива історична подія продемонструвала весь багаторічний процес глибокого викорінення радянських наративів, з голів і сердець українського народу, позбавлення довготривалого насадження меншовартості, натомість якого прийшло цілковите усвідомлення і закріплення власної української ідентичності.

Виставка організована спільними зусиллями Національного музею історії України у Другій світовій війні та Громадської організації «Фонд Богдана Губського “Україна – ХХІ сторіччя”».

Реалізація цього кейсу стала однією з найбільш резонансних подій у музейній сфері за кілька останніх років, хоча й у створенні виставки були використані консервативні музейні прийоми та інструменти. Утім, проект викликав неабиякий інтерес у співвітчизників, здебільшого молодого та зрілого віку.

Під час війни виникли актуальні музейні проекти, створення яких спрямоване саме на збереження та зміцнення національної ідентичності під час бойових дій в країні інструментами сучасних дигітальних засобів. Прикладом таких є один із найпопулярніших кейсів українського сегменту цифрового дискурсу – спецпроект віртуалізації музейного надбання і туристично-культурної спадщини Києва. Актуальність та необхідність створення таких музейних проектів спрямовано на цифрове архівування та презентацію культурної

спадщини України для широкої онлайн-спільноти, що обумовлено додатковими ризиками їх втрати для музейних фондів в умовах війни. Багато артефактів уже викрадено й вивезено з окупованих регіонів території України; частина експонатів схована самими музеями на час воєнного стану і недоступна до переглядів. Презентований спецпроект виконує одразу кілька важливих місій: оцифровує культурну спадщину за прикладом успішних світових кейсів з 3D моделінгу, AR та VR цифровізації, підвищує обізнаність про Україну українців та світової спільноти, надає можливість ознайомитись із столичними музеями та українською культурою в онлайн-форматі. Документує, архівує та зберігає цифрові копії зразків та артефактів вітчизняної культурної та мистецької спадщини. Спецпроект віртуалізації музейного надбання і туристично-культурної спадщини Києва був створений Туристично-культурним хабом спільно з командою Київ Цифровий та колективами Історико-меморіального музею Михайла Грушевського, Музею видатних діячів української культури, Музею Києва, Музею Івана Гончара, Національного музею «Київська картинна галерея», Національного музею декоративного мистецтва України Музей Ханенків, Національного заповідника Києво-Печерська лавра. До колекції проекту увійшли: перлини колекції скульптури Національного музею «Київська картинна галерея». Були оцифровані найвидатніші музейні скарби Національного музею українського народного декоративного мистецтва. Цифровий кейс включає VR-тур кабінетом Михайла Грушевського, що на Паньківській, 9 в одноіменному музеї видатного українця у Києві. Також представлений VR-тур

туристичними об'єктами Києво-Печерської Лаври та онлайн-екскурсія музеєм видатних діячів української культури. Проект користується попитом серед молоді та є зручним додатком у презентації України закордоном (10).

У контексті актуальної проблематики було впроваджено культурний дигітальний проєкт – мультимедійне шоу «Примаченко. Рік дракона» за творами народної художниці України Марії Примаченко, що був створений до Дня народження видатної українки. Понад 20 картин Марії Примаченко з музейної колекції «ожили» під супровід музики відомого колективу «Даха-Браха». Головна мета спільного проєкту – популяризувати творчий спадок всесвітньовідомої художниці Марії Примаченко. Засобами новітніх технологій, а саме анімованих зображень та відеомонтажу, зробити його ще більш сучасним, привабливим, близьким та зрозумілим навіть для найменших українців. Не дивно, що інтерес і приголомшливий успіх творчості української художниці припав на час, коли розвиток візуального мистецтва став каталізатором нової медіареальності. Провідними рисами нашого часу є візуальні практики в культурі, які народжують нову комунікативну парадигму і нові інструменти впливу.

«Рік дракона» є першим мультимедійним шоу, над створенням якого кілька місяців працювали фахівці творчої команди ЄМУЗЕЙ Production, Національного музею декоратив-

ного мистецтва України та Фонду родини Примаченко. На вимогу відвідувачів проєкт продовжив свою роботу, адже викликав неабиякий резонанс, зокрема в мистецьких колах та серед дітей та молоді.

Одним із визначальних категорій концепту національної ідентичності є люди, особистості, генофонд нації. Ще один історичний виставковий проєкт розпочав свою роботу 2023 року. Відкрила свої двері пересувна виставка «Україна. Становлення державності» від Музею «Становлення української нації». До цього виставка експонувалась в Італії та Польщі.

Це унікальний інноваційний пересувний музей, в основі якого вся історія української державності від трипільської цивілізації і до сучасності представлена через епохи та відомих особистостей. 12 яскравих і змістовних інформаційних стендів виставки розташовані за хронологією подій: від давньої історії українських земель через зародження державності у IX столітті, через розвиток і трансформацію у складі інших держав і до сучасної незалежної України XXI століття.

На виставці представлені фігури відомих історичних постатей, державотворців, які залишили яскравий слід не лише в історії України, а й історії Європи та світу, виготовлені за новітніми технологіями з матеріалів, що дають максимально реалістичний ефект живої людини. Це історичні персонажі з кібершкіри – державотворці Констянтин Острозький, Михайло Грушевський, Пилип Орлик, Степан Бандера, Роман Шухевич, Епіфаній та інші. На кожному стенді

Рис. 4. Афіша мультимедійного шоу «Примаченко. Рік дракона»

Рис. 5. Експозиція пересувної виставки «Україна. Становлення державності»

Рис. 6. Анонс оголошення переможців онлайн-конкурс історичних есе «Герої в боротьбі за Незалежність України: дослідження національної ідентичності в суспільних трансформаціях ХХІ ст.»

є історичні мапи, за допомогою яких можна простежити, як змінювалися кордони і топоніми України упродовж віків, і що з давніх давен відбувалося на землях сучасної України. Також на стендах є символи влади, герби, печатки та деякі історичні документи. Біля стендів розташовані прапори та знамена, пов'язані з історією української державності. За допомогою QR-кодів, розміщених на стендах, можна дізнатися більше про подію чи історичну постать, прочитавши додаткову інформацію. Пристрої віртуальної реальності дають уяву про події, які відбувалися в Україні нещодавно, з початком повномасштабного вторгнення.

Мета проєкту: ознайомити відвідувачів з правдивою історією України-Русі; висвітлити становлення державності за 1100 років; спростувати фейки навколо історії Української держави; об'єднати українців навколо своєї історії; сформувати імідж України як європейської держави.

Музей створює новий концепт національної ідентичності в експозиційно-виставковому просторі, поєднуючи всі музейні практики та нанижуючи їх на ідеологію, метою якої є об'єднати українців навколо своєї величної історії (11).

У січні 2024 року відбувся онлайн-конкурс історичних есе «Герої в боротьбі за Незалежність України: дослідження національної ідентичності в суспільних трансформаціях ХХІ ст.» імені активіста Романа Ратушного, який загинув у російсько-українській війні в червні 2022 року. Організаторами конкурсу стали: Мала Академія наук, Департамент освіти та науки КМДА, Освітня агенція міста Києва, Національна спілка краєзнавців України, Український державний центр національно-патріотичного виховання, Музей «Становлення української нації», Національний музей історії України у Другій світовій війні (меморіальний комплекс), Національний меморіальний комплекс Героїв Небесної Сотні – Музей революції Гідності (12, 13). На конкурс подано понад 800 робіт з усієї України, більшість з яких була присвячена героям, які загинули в російсько-українській війні. Усе частіше у музейній діяльності застосовуються онлайн-формати та колаборації з освітніми, культурними і мистецькими інституціями. Отже, у формуванні концепту національної ідентичності ми їх розглядаємо, як один із актуальних напрямів нашого дослідження.

Висновки. У статті розроблено концепт української національно-культурної ідентичності в експозиційно-виставковому просторі України за період війни 2022–2024 років. Встановлено, що музейні практики зазнали суттєвих трансформацій під час війни, що потребує нового способу документування та дослідження цього питання. Доведена необхідність у створенні методичного зразка з фіксації та документування історичних подій. Визначена потреба у інноваційних форматах виставково-експозиційних проєктів: 3D моделінгу, AR та VR технологій, в змішаних онлайн та офлайн заходах, квестах, реконструкціях, майстерках, театралізованих атракціях тощо.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Український національний комітет міжнародної ради музеїв. (Електронний ресурс). – Режим доступу: URL: <http://icom.in.ua/z.php> (дата звернення: 09.03.2024).
2. Формування української ідентичності в умовах сучасних викликів: теоретичні і політичні аспекти: монографія; В.П. Троциньський та ін.; за заг. ред. В.П. Троциньського; Нац. акад. держ. упр. при Президенті України. Київ : НАДУ, 2018. 255 с. ISBN 978-966-619-399-8 (дата звернення: 09.03.2024).
3. Копієвська О.Р. К 65 Трансформаційні процеси в культурі сучасної України : монографія. Київ : НАКККіМ, 2014. 296 с. ISBN 978-966-452-184-7 (дата звернення: 09.03.2024).
4. Національно-культурна ідентичність у становленні підлітка: монографія / К.О. Журба та ін. Київ, 2019. 150 с. ISBN 978-966-189-499-9 (дата звернення: 09.03.2024).

5. Шевчук С. Національно-культурна ідентичність у глобалізованому світі. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія : Культурологія. 2017. Вип. 18. С. 58–60. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoakl_2017_18_17 (дата звернення: 09.03.2024).
6. Титар О.В. Українські національно-культурні ідентичності Слобожанщини у контексті глобалізації: філософсько-антропологічний вимір: автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня доктора філософських наук. Харків, 2016.
7. Павліченко Є. Сучасна візуальна культура як засіб репрезентації національної ідентичності. *Питання культурології*, 42, 57–65. 2023. URL: <https://doi.org/10.31866/2410-1311.42.2023.293704> (дата звернення: 09.03.2024).
8. Ліщинська О. Вияви національно-культурної ідентичності в сучасній українській візуальній культурі. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія: Культурологія, 14 (1), 89–97. 2014. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoakl_2014_14%281%29__12 (дата звернення: 09.03.2024).
9. «Знак на щиті»: у Києві відкрилася виставка про історію Тризуба . (Електронний ресурс). Режим доступу: URL: <https://suspilne.media/kyiv/558645-znak-na-siti-u-kyivi-vidkrilasa-vistavka-pro-istoriu-trizuba/> (дата звернення: 09.03.2024).
10. «Туристично-культурний хаб: спецпроекти». (Електронний ресурс). Режим доступу: URL: <https://guide.kyivcity.gov.ua/special-projects> (дата звернення: 09.03.2024).
11. Місія музею. (Електронний ресурс). Режим доступу: URL: <https://www.museumsun.org/> (дата звернення: 09.03.2024).
12. Оголошення конкурсу історичних есе «Герої в боротьбі за Незалежність України: дослідження національної ідентичності в суспільних трансформаціях XXI ст.» імені активіста Романа Ратушного. (Електронний ресурс). Режим доступу: URL: <https://www.facebook.com/events/1841274692970993> (дата звернення: 09.03. 2024).
13. Конкурс історичних есе «Герої в боротьбі за Незалежність України: дослідження національної ідентичності в суспільних трансформаціях XXI ст.» імені активіста Романа Ратушного. (Електронний ресурс). Режим доступу: URL: <https://kman.kyiv.ua/ua/VSEUKRAINSKIY-KONKURS-ISTORICHNIK-ESE-HEROI-V-BOROTBI-ZA-NEZALEZHNI-ST-UKRAINI-DOSLIDZHENNYA> (дата звернення: 09.03.2024).
14. Костіна С. Національна ідентичність як міждисциплінарна категорія. *Гілея: науковий вісник*. 2013. № 73. С. 346–348.

REFERENCES:

1. Ukrainian National Committee of the International Council of Museums (2024). [Ukrainian National Committee of the International Council of Museums]. Retrieved from URL: <http://icom.in.ua/z.php> (date of reference: 09/03/2024). [in Ukrainian]
2. Troshchynskyi V.P. and others. (2018). Formation of Ukrainian identity in the conditions of modern challenges: theoretical and political aspects [Formation of Ukrainian identity in the conditions of modern challenges: theoretical and political aspects]. National Academic State Administration under the President of Ukraine. Kyiv: NADU. 255 p. Bibliogr. at the end of ch. 100 copies. ISBN 978-966-619-399-8 (date of reference: 09/03/2024). [in Ukrainian]
3. Kopiiivska O. R. (2014) K 65 Transformational processes in the culture of modern Ukraine [Transformational processes in the culture of modern Ukraine]. Kyiv: NAKKKiM, 296 p. ISBN 978-966-452-184-7 (date of reference: 09/03/2024). [in Ukrainian]
4. Zhurba K.O., Bekh I.D., Dokukina O.M., Fedorenko S.V., Shkilna I.M. (2019) . National and cultural identity in the formation of a teenager. [National and cultural identity in the formation of a teenager.]. Kyiv, 150 p. ISBN 978-966-189-499-9 (date of reference: 09/03/2024). [in Ukrainian]
5. Shevchuk S. (2017). National and cultural identity in the globalized world. Scientific notes of the National University “Ostroh Academy”. [National and cultural identity in the globalized world. Scientific notes of the National University “Ostroh Academy”]. Series: Cultural studies. Issue 18. P. 58–60. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoakl_2017_18_17 (date of reference: 09/03/2024). [in Ukrainian]
6. Tytar O.V. (2016) Ukrainian national and cultural identities of Slobozhanshchyna region in the context of globalization: the philosophical and anthropological dimension [Ukrainian national and cultural identities of Slobozhanshchyna region in the context of globalization: the philosophical and anthropological dimension]. Dissertation of Doctor of Philosophy, Karazin V.N. Kharkiv National University. Kharkiv . (date of reference : 09.03.2024). [in Ukrainian]
7. Pavlichenko E. (2023). Modern visual culture as a means of representation of national identity. *Issues of Cultural Studies*. [Modern visual culture as a means of representation of national identity. *Issues of Cultural Studies*], 42, 57–65. URL: <https://doi.org/10.31866/2410-1311.42.2023.293704> (date of reference: 09/03/2024). [in Ukrainian]
8. Lishchynska O. (2014). Manifestations of national and cultural identity in modern Ukrainian visual culture. *Scientific notes of the National University “Ostroh Academy”*. [Manifestations of national and cultural identity in modern

Ukrainian visual culture. Scientific notes of the National University “Ostroh Academy”]. Series: Cultural Studies, 14(1), 89–97. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoakl_2014_14%281%29__12 (date of reference: 09/03/2024). [in Ukrainian]

9. “Sign on the shield”: an exhibition about the history of the Trident has been opened in Kyiv. [“Sign on the shield”: an exhibition about the history of the Trident has been opened in Kyiv.] Retrieved from URL: <https://suspilne.media/kyiv/558645-znak-na-siti-u-kievi-vidkrilasa-vistavka-pro-istoriu-trizuba/> (date of reference : 09.03.2024). [in Ukrainian]

10. “Tourist and cultural hub: special projects”. [“Tourist and cultural hub: special projects”]. Retrieved from URL: <https://guide.kyivcity.gov.ua/special-projects> (date of reference: 09/03/2024). [in Ukrainian]

11. Mission of the museum. [Mission of the museum] Retrieved from URL: <https://www.museumsun.org/> (date of reference: 09/03/2024). [in Ukrainian]

12. Announcement of the historical essays competition “Heroes in the struggle for the Independence of Ukraine: the research of national identity in social transformations of the 21st century.” named after an activist Roman Ratushnyi. [Announcement of the historical essays competition “Heroes in the struggle for the Independence of Ukraine: the research of national identity in social transformations of the 21st century.” named after an activist Roman Ratushnyi]. Retrieved from URL: <https://www.facebook.com/events/1841274692970993> (date of reference : 09.03.2024). [in Ukrainian]

13. The contest of historical essays “Heroes in the struggle for the Independence of Ukraine: the research of national identity in social transformations of the 21st century.” named after an activist Roman Ratushnyi. [The contest of historical essays “Heroes in the struggle for the Independence of Ukraine: the research of national identity in social transformations of the 21st century.” named after an activist Roman Ratushnyi]. Retrieved from URL: <https://kman.kyiv.ua/ua/VSEUKRAINSKIY-KONKURS-ISTORICHNIK-ESE-HEROI-V-BOROTBI-ZA-NEZALEZHNI-ST-UKRAINI-DOSLIDZhENNYa> (date of reference: 09/03/2024). [in Ukrainian]

14. Kostina S. (2013). National identity as an interdisciplinary category. [National identity as an interdisciplinary category]. Kostina S. *Gileia: scientific bulletin*. No. 73. P. 346–348. [in Ukrainian]